

Borbóla János

AZ EMBER ÉS A MAGYAR

Részlet AZ EGYIPTOMI ÓSMAGYAR NYELV c. könyvből

Mielőtt népünk két legfontosabb fogalmának vizsgálatába kezdenénk, tekintsük meg azok csaknem négyezer évvel ezelőtt, hieratikus jelekkel írt nyomait. Részlet a Szentpétervári Papirusz 1115 tegercsről:

170.

3062 -3059 3058 3057 3056-3053 3052 - 3047 3046 3045-3043 3042-3040 3039-3037

170.A

3037 3038 3039 3040 3041-3042 3043-3045 3046 3047-3048

<i>m-</i>	<i>h3w</i>			<i>dpt</i>		<i>tn</i>					
<i>m</i>	<i>h</i>	<i>3</i>	<i>w</i>	<i>*</i>	<i>k</i>	<i>d</i>	<i>b</i>	<i>t</i>	<i>*</i>	<i>t</i>	<i>n</i>
eM	Be	-	AR	Ú	Magyarok	Do	Bo	T	Hajó	Ta	Na

A magyarok emberének a tápos-hajó tana!

170.B

3049-3051 3052 3053-3056 3057 3058 3059 3060 -3062

<i>h^c.n</i>	<i>i</i>	<i>hr</i>	<i>i3š</i>			<i>n</i>	<i>mš^c</i>				
<i>h^c</i>	<i>n</i>	<i>i</i>	<i>hr</i>	<i>i</i>	<i>3</i>	<i>š</i>	<i>*</i>	<i>n</i>	<i>mš^c</i>	<i>i</i>	<i>k</i>
aDéG	aDNi	ÉN	Hor	I	ÁR	áSa	Mond	Nak	MeSSzI-eK		

Ad-az-ég-adni nekem; a Horka írása mondja a messzieknek:

Fejtegetésünkben most csak a 170.A sor szerepel, a többi hieroglifa részletes tárgyalását a tekercs feldolgozásánál találják. Melléklet bemutatásuk a szövegkörnyezet hívebb megítélését szolgálja.

170.A. A mondat első fele a következő bekezdés címének tekinthető: *A magyarok emberének a tápos hajó tana!*

Mit jelent ez a mondat?

A Nílus-parti túlvilági hittételek közé a kijelölt csillag (udvar) elérése, az ég tengerén történő veszélyes hajózás, és természetesen az ehhez

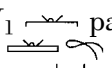
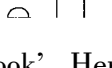

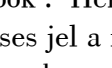
szükséges javak sokasága is hozzá tartozott. Jelen esetben ennek földi változatáról, a Delta népeinek a javakkal történő ellátásáról, és áldozatának bemutatásáról értesülünk.

Mielőtt közelebbről is megvizsgáljuk az első 12 jel értelmét, idézzük fel a magyar szó ősi származásáról korábban írott ismereteinket. A leírását *A Magyarok Istene* című könyvünk 41-42. oldaláról emeltük ide.¹²⁷³

¹²⁷³ Borbóla: *A Magyarok Istene*. 2005. szeptember, reCeLL, 41-42.

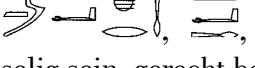
Kezdjük a leglényegesebbel: a *magyar* név első írásos megjelenése kb. ötezer évvel ezelőttre tehető. Falakra festették, kövekbe vésték, ma is tömegesen látható. Így aztán azt sem lehet mondani, hogy mindez csapongó fantáziánk terméke. Az egyedüli gondot az írásrendszer jellege okozza. Bizonyára sejtik már, a kérdéses jeleket hieroglifákkal írták.¹²⁷⁴

Ismertetéséhez A. Gardinerhez fordulunk:

„Y₁ papyrus rolled up, tied and sealed. Ideo. in var. Pyr. *md3t* 'papyrus-roll', 'book'. Hence phon. *md3t* in l.”¹²⁷⁵ A kérdéses jel a felcsavart, átkötött és lepecsételt papi-
rusztekercset ábrázolja. A fentieket a tekercs jelének nemzetközi transliterációs hangtani váza egészíti ki, megismételjük, értéke: *md3t*. Hangalakja az ó- és középbirodalmi hangértékek alapján: M-GY-AR-T.¹²⁷⁶

Magánhangzókkal történő kiegészítését, azaz a hangzósítás ellenőrzését önökre bízunk.

A továbbiak követéséhez fel kell idézzük a Nílus-parti halotti szertartás egyik lényeges mozzanatát a megméretést. A szakirodalom vélekedése szerint az elhunytat Oziris ítélőszéke elé vették (mindezt falfestmények, papiruszokon látható rajzok is tanúsítják), ahol tettei megmérték. Ha a mérleg egyensúlyban maradt, akkor felavatták *igazmondónak*. Ez volt a túlvilági út feltétele.

Hieroglifás alakban a szóban forgó művelet a következőképpen néz ki: „ *m3^c-hrw*, gerechtvertig, selig sein, gerecht befunden sein.”¹²⁷⁷

A fenti hieroglifák transliterációs (óbirodalmi) értékeit vizsgálva a következő eredményre jutottunk: Az első jelcsoport *m3-m3^c-hrw* * → MaR-MaR-aD-KaR-Ú *. Ő az, aki *marad*, hangvetéssel Ő az, aki *madar*. A második csoportban a *m3-m3^c-h-r-hrw* → Már-MaR-aD-KöR-éLa KaRU, a harmadik és negyedik csoport viszont ugyanennek a rövidítései.

¹²⁷⁴ Ebben az összefoglalóban nem kívánjuk a finnugor nyelvészek levezetését tételesen cáfolni, hiszen kézzel fogható adatokkal rendelkezünk feltevésünk igazolására.

¹²⁷⁵ Gardiner: op. cit. 533.

¹²⁷⁶ Hannig: op. cit. XLV-XLVII.

¹²⁷⁷ Hannig: op. cit. 316. Fordításunkban: 'igazságos, boldoggá válni, igaznak találtatni'.

A KaRU jel bizonyára a királyt jelöli, a hieroglifa a *mondja* értelemmel bír.

Hivatalos középbirodalmi hangértékei viszont a MáR Ma-A-KaR-U → már *makar*, de további változataiban *matyar*, *madar*, *mahar* stb. hangzósításhoz vezetnek. A fent bemutatott több évezredes írásrendszerben mindkét esetben a *marad*, ill. a *madjar* szóösszetétel jelzi az igazmondót: a *madjart*, esetleg a *mahart*, vagy a *makarut*.

Tessék, lehet választani.

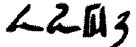
Ezt az *epitheton ornanst* korábbi írásainkban részleteiben is tárgyaltuk. Érdeklődőknek ajánljuk az *Olvassuk együtt magyarul!* 26-28. oldalainak tanulmányozását, ill. a *Tutanhamon a számadó*, 39. oldalán írtakat.

Megítélésünk szerint az óbirodalmi, szó-szerinti olvasat jár legközelebb eredeti értelméhez.

Összefoglalva: a hithű egyiptomiak halottait felavatták ún. igazmondóvá, majd melléjük helyezték bizonyítványukat, a papirusztekercset. *Így indultak el túlvilági útjukra a maradók, a madjarak, vagy ha úgy tetszik a maharok, de a papirusztekercs közvetlen hangzósítása alapján a magyarok...*

Ennyi ismerettel tarsolyunkban térjünk vissza a tárgyalást képező első jelek elemzéséhez. A 3037-es jel, a hasas bagoly, azaz a kis *m* jele → , tehát itt is kifejezetten az *m* hangot jelöli.¹²⁷⁸

A → H-AR olvasat is tiszta, így a → Ma-H-AR már ismert hangzósítás kerekedik elénk.¹²⁷⁹ A többször tárgyalt általános rag

 w lehetne az egyedüli bizonytalan pont a → Ma-H-AR-W hangzósításában, másrészt a nyilvánvaló birtokviszonynak megfelelően szerepe itt is jól követhető: a magyar-*nak a...*! Más szóval az (égi)utazó-*nak*. Ő tehát az igazi birtokos. A következő két hieroglifa olvasata a ko-

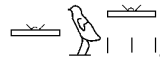
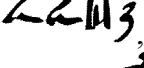

¹²⁷⁸ A *bagoly* hieroglifa hieratikus megfelelői három változatban láthatók a tekercseken. A kis, azaz hasas bagoly az *m* hangot jelöli. A közepes vagy talpas bagoly a *vonatkozó névmást* írja, míg a nagy~ vagy karmos jel magát a *madarat*, illetve szimbolikusan a *magyart jelöli*.

¹²⁷⁹ A K-H-G hangok egymás váltóhangjai így a Ma-H-aR → Ma-K-aR → Ma-G-oR → Ma-Gy-aR hangzósítások egymás szinonimái.

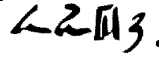
rábbiakban már többször is bemutatott *magyar-ok* hangzósítással azonos.¹²⁸⁰

Elképzelhető, hogy ők a birtokos szerkezet birtok elé helyezett hieroglifái: *a magyarok tápos hajója*. Ez utóbbi jelcsoport így egy önálló egységet képez, mely egyúttal a főmondat elemei közé ékelődött. A főmondat ekkor így szólna: *a magyarnak a... tana*. A két eleme közé ékelődött a tárgy (mely tehát önmagában is jelzős szerkezet): A MAGYARNAK *a magyarok tápos hajója* A TANA. Más sorrendben is rendezhetjük ezt a mondatot: *a magyar tana a magyarok tápos hajója*. Következésképpen a 3040-es jel *w* szerepe nagyon fontos. Tőle származik a kétszer is használt, de még nem jelzett, birtokos toldalék: *~ja* (hajója, tanú-*ja*).

Látszólag a helyére került minden, nyelvtani szerkezetét, hangzósítását és a jelek értelmét tekintve a vizsgált mondat eleje, azaz a bekezdés címeerek egész.

Viszont... tudni szeretnénk, hogy ha a *magyar* szót kétszer akarta a hajdani írnok a papiruszra vetni, akkor miért nem használta mindkétszer ugyanazt a jelet? Például így: *magyar/mahar* szót → *s* miért írta a másodikat rövid alakjában → ?

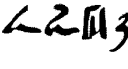
Magyaráztaképpen többféle lehetséges változatot hozhatunk fel védelmében, pl. a halott/utazót ki akarta emelni a többi, már *magyarrá* avatottak közül, esetleg a kettős birtokviszonyt nem tudta másképpen jelölni, stb. Egyik válasz sem igazán megnyugtató.

Következésképpen felmerül a kérdés: mi mászt jelenthethet még a *s* jelcsoport?

Induljunk ki ismét a leírt jelekből. A kis/hasas *m* szokásos hangzósítása (3037-es jel) → kimondva **em**, *em...* → !

De hogyan hangzósíthatjuk még a 3038-as *h* jelet? Eddig rendre *h* hangként, illetve *ház/kunyhó* fogalomként olvastuk. Ilyenkor az első esetben önálló fonéma, ill. önmagában ideogram-

ma. De igekötőként, ragként is felfoghatjuk! Tet-tük ezt már a *RMP 43*, 26. jel esetében is, ahol az irányt szabja meg: be-felé a csigaházba, *~ba*, *~be*. Lásd a jel képértékét. Hangértéke tehát lehet egyszerűen **ba**, **be** ...!

S ez az a pont, ahol a helyére ugrik minden. A többi jel hangzósítása ti. már nem lehet kérdés. A saskeselyű hangértéke az ősi *aR* marad, így összeolvasva a   jeleket az eM-Be-aR-NeK → → *embêrének* olvasathoz jutunk.

S ezzel a cím, illetve a mondat szerkezete részben megváltozott. A birtokviszony az *ember* és a *magyarok* szó között van. A helyes olvasat/hangzósítás: *A magyarok emberének a táposhajó tana*.¹²⁸¹

A fentieket mérlegelve elmondhatjuk, hogy az ősi hieroglifás/hieratikus írásban a fent bemutatott jelcsoport óbirodalmi Ma-H-aR hangzósítása az ún. *klasszikus*-kori → eM-Be-aR hangzósítással is azonos. Egymás magas és mélyhangú változatai. Sőt! Számunkra az értelmük is azonos, hiszen ha *magyar*-rá avattak valakit, akkor azt rögtön *ember-számba* vették. Lám, a *magyar ember* összeforrott szóhasználatunk ilyen régről származik!

Bizonyára többek kérésének teszünk eleget, ha mellékeljük a szakirodalom ez irányú véleményét is. A kérdéses jelcsoport Gardinernél a következőképpen szerepel:

„ *h3w* environment, neighbourhood, time; *m-h3w* in de neighbourhood of, at the time of, § 178.”¹²⁸² Jelentése tehát a *környezet*, *környék*, *idő*, illetve az *m* előtaggal a birtokviszonyt jelöli, vminek a környezetében, idejében stb. előljáró.

80 évvel később Zonhoven átvéve a fentieket, s a következő kiegészítést fűzte hozzá:

„ *h3w* omgeving, tijdsbestek, lotgevallen, *m-h3w* prepositie (§ 18c.)”¹²⁸³ Az újdonság nála a *lotgevallen* → *sorstárs* értelem bevezetése (vö.: lejjebb Otrokocsi vélekedésével). A 170. sor fordítása a szakirodalom véleménye

¹²⁸⁰ Borbola: *Olvassuk együtt magyarul!* Budapest 2000. 25-28. ISBN 963 03 9613 0.

¹²⁸¹ A DoPoT → TáPoD *FO* olvasat részleteit lásd a *Megjegyzések* fejezetben.

¹²⁸² Gardiner: op. cit. 579.

¹²⁸³ Zonhoven: op. cit. 328.

szerint: *s aztán leereszkedtem ennek a hajónak a környékén lévő partra. Aztán azzal voltam elfoglalva, hogy meséltem az expedícióról, mellyen ez a hajó vett részt...*

Nincs hozzáfűznivalónk...

* * *

A következőkben vizsgáljuk meg, hogyan vélekednek az *ember* szavunkról nemzetünk etimológusai: Gondolatok Czuczor Gergely-Fogarasi Jánostól:

„EMBÉR, (em-bér v. em-b-ér) fn. tt. *embér-t*, tb. *~ék*. Jelentésének többféle színezetei vannak. Ugyanis ember 1) Legszélesb ért. minden okos, eszes állat akármily korú és nemű, tehát, gyermek, ifju, férfi, agg, leány, asszony. *Az ember okos állat. Az ember halandó.* 2) Szorosb ért. oly férfi nemű, ki tökéletesen ki van fejlődve, megérve. Innen mondjuk: *Ő még csak gyerek, nem ember. Majd ha ember lesz belőled. Emberré növekedni.* 3) Ellentétetik némely tájakon közbeszédben az *asszony*, *nő* szónak, s férfi neműt jelent. *Két asszony volt ott, és egy ember. Emberekből szedik a katonákat, nem asszonyokból.* 4) Nemesebb ért. kitűnő tulajdonságokkal bíró ember. *Ember a talpán v. talpra esett ember. Ember a gáton. Ember kell a gátra. Ember légy fiam. Aki ember, jöjjön ide. No, ki az ember? Embérére akadni. Ez az én emberem. Csak ez az ember. Emberré tenni valakit. Úgy hiszem, emberrel van dolgom.*”¹²⁸⁴

A TESZ levezetése is figyelemre méltó:

„Valószínűleg összetett szó. Elemei feltehetőleg nyelvünk ősi örökségéből valók: az *em*-’nő, nőtény’ előtag azonos lehet a N. *eme*, *emse* ’nőtény, anyadisznó’ szavak alapjával; a *-ber* utótag talán az eredetileg ’férfi’ jelentésű *férj* szónak változata. Az összetétel szerkezete arra mutat, hogy nem sokkal az obi-ugor rokon népektől való elválás után alakulhatott ki. Az ’ember’ fogalomnak ’nő’ és ’férfi’ jelentésű szókkal való kifejezésére vö. oszj. O. *ne* ’nő’, *χi* ’férfi’). A férj szóeleji mássalhangzójának korábbi *p* előzménye szóbeljeji helyzetben *b*-vé zöngésült, az ezt megelőző második nyílt szótagbeli magánhangzó kiesett. Az így létrejött *mb* kapcsolat a továbbiakban változatlanul megmaradt, mert az ilyen helyzetekben szokásos denazalizációs tendencia érvé-

nyesülésének korhatára feltehetőleg már előbb lezárult. – Az összetétel elemeinek másféle finnugor egyeztetése, más szavakkal való azonosítása, illetőleg a *b*-nek járulékhangként való magyarázata és a feltett **er* utótag török származtatása téves.”¹²⁸⁵

Ehhez a levezetéshez nemcsak nagyfokú fantázia, de bátorság is kellett.

Nevezetesen... az eredetileg felnőtt férfi jelentésű *ember* szavunk kialakulását szorgos nyelvészeink a női *emse/eme* alak, és a *férj* szónak összetételében keresik. Most tekintsünk el attól, hogy az osztyák *neγyuj* szó messze nem hasonlít a mi *ember* szavunkra, és vizsgáljuk meg, hogyan bűvészkednek akadémikusaink az általuk kialakított hangtörvényekkel. Először is a *férj* szót kellett szétszedni. Az *f* helyén szerintük eleinte ugye még, *p* hang volt. Kezdetnek nem rossz. Ez a feltételezett *p* aztán zöngésült *b*-vé – szóközben ezt megtehetette –, miközben az előtte álló magánhangzó, az *e*, szórén-szálán eltűnt: *eme-férj* → *em(e)-bérj*. Aztán nem tudni miért, ez a most már *b* hang hozzátapadt az *m* hanghoz, és *mb* változatban perszisztált: *em(e)-bérj* → *e-mb-erj*. Sőt, ez az összeköttetés olyan erősnek bizonyult, hogy a finnugor elméletet hirdető nyelvészek feltételezése, az ilyenkor szabályszerűen fellépő denazalizációs tendencia, egyszerűen nem akart rajta mutatkozik. Sebaj, a *tendencia* laza fogalma ilyenkor is kihúzza őket a csávából: „az ilyen helyzetekben szokásos denazalizációs tendencia feltehetőleg már előbb lezárult”.

Magyarul, *ember* szavunk levezetését egymásra épített feltételezések után, azaz a *p-f* hangvisszavezetéssel, majd a *p-b* zöngésüléssel, továbbá az *e/se* hangkiesésen keresztül, illetve az így keletkezett *mb* összeragadt mássalhangzóink esetében a szabályos denazalizáció hiányával egy *női* és egy *férj* alakból kényszeríték össze. Ennyi bizonytalanság után a fenti levezetés elfogadtatására már csak egy út maradt. Az arrogáns parancs így szól: „más származtatása téves”.

A magyar nyelv viszont így tudja: *Két asszony volt ott, és egy ember. Emberekből szedik a katonákat, nem asszonyokból.*

Érdemes körülnéznünk a szomszédainknál is. A teljesség igénye nélkül...

¹²⁸⁴ Czuczor-Fogarasi II: op. cit. 332.

¹²⁸⁵ TESZ 1.759.

„mens 1236 oudsaksisch *mennisko*, oudhd. *mennisco*, oudfries *menneska*, oudeng. *mennisc.*, oudhd., oudeng. *mennisc*, oudnoors *mensk*. gotisch *mannisk*, afgeleid vanman.”¹²⁸⁶

„people from Old French *pople*, from Latin *populus*, Old English *man*, Dutch *man*, Icelandic *mathr*.”¹²⁸⁷

„homō, hominis m 1. mens; pl. de mensen, het volk; 2. man; 3. (flinke) man, kerel; 4. kerel, persoon; 5. personeel, slaven; 6. vasal.”¹²⁸⁸

Az *ember* szavunk az indogermán utódnnyelvekben tehát látszólag ismeretlen. Helyette a hímnemű egyed neve, a *man* vált az *ember* szó alapjává.

A fentiekben bemutattuk, hogy az *ember* szó nyelvészeink szerint a férfi és a nő összetételéből ’akrobatikus’ úton levezett, de magyar fejlemény volt. Ugyanakkor az élete első óráiban lévő ’emberke’, aki még meg sem született, a latinból levezetve *embryo/embrio* névére hallgat. Vajon honnan vette a latin nyelv ezt a szót? Lássuk a katedrális tudomány álláspontját:

„embrió 1752, Latin eredetű vö. k. lat., h. lat., orvosi lat. *embryo*, h. lat. *embryon*, *embrium* ’méh-magzat’. A latin alakváltozatok közül az *n* végű az eredetibb; ez a gör. *ἐμβρυον* ’méh-magzat; újszülött bány’ (tkp. ’belső sarjadék’) átvétele: A latin szó részben közvetlenül részben francia közvetítéssel – mint természettudományi műszó – bekerült számos európai nyelv szókészletébe; vö.: ang. *embryo*; német. *embryo*; fr. *embryon*; ol. *embrione*; or. *Ζμβρυον*; ’méhmagzat; csíra; valaminek a kezdeti állapota, stádiuma’. – A magyar alakváltozatok közül az *embrium* a görög eredetinek pontosabban megfelelő h. lat. *embrium* átvétele. – Élettani műszó.”¹²⁸⁹

Tekintve, hogy a *TESZ* már megtette ezt a szívesseget, indogermán alakjait nem szükséges bemutatnunk.

A latin nyelv tehát nem a bogyógyűjtögető, vagy netán már nomadizáló őseinktől vette át ezt a ’kezdődő emberke’ szót, hanem a sokkal műveltebb görög tanítómestereitől hallotta azt. Nem is

akárhogyan, hiszen „a latin *embryo* ← gör. *embriion* ’magzat’ jelentése: *en-* benne’/ *brüo* ’duzzad, csírázik’.”¹²⁹⁰

A héber már nem így ismeri, náluk az embrió → *גבר* (*ubar*), az araboknál *dzsenin*, és a törököknél → *ogolcuk*, *rüseym* (ők újabban az újgörög *embryon* szót is átvették).

Európa szerte tehát két nép nyelvében, a magyarban és a görögben – nagyjaink szerint bizonyára egymástól teljesen függetlenül – alakult ki az *ember* és az *embrió* szó. Gondoljuk meg! Ugyanazon egyed életének két fázisát jelöljük a tárgyalt szavakkal, nevezetesen a magzati állapotát, és annak méhen kívüli, kifejlett korát. Némi hangtani eltérés tehát jogos, sőt szükséges a két állapot megkülönböztetéséhez, de alapvetően ugyanazt a mássalhangzós vázat használjuk mindkét esetben az *embrió* → *ember* megjelölésére. (A hasonló jelentésű *mag* két változatára a *mag-zat* és a *mag(y)-ra* utaló gondolatokat lásd lejjebb) Megítélésünk szerint ez sehol máshol nem alakulhatott ki, csak az ősmagyarban → a Nílus partján. Innen került aztán az ógörög nyelvbe is.

A *~ber* szótag aztán külön életre kelt, belőle lett az indogermán nyelvekben a *szülni* szó: *baren*, *born*, stb., de természetesen a latin közvetítése is kimutatható *BRrüo* → *ber* → *p-r* → *PaRtus*.

Egyébként a görög *en a kilencet* (is) jelenti, lásd az *enneade*, a kilenc istenség nevét. Így aztán távolról sem biztos a *benne duzzad* jelentés. Sokkal valószínűbb a *kilenc-hónapig duzzad* értelmezés! Ennek ismeretében az *ember* szó levezetéséhez szükséges *m-n* hangcsere erőltetése is felesleges!

Sőt... gondoljuk ismét végig! A magyarban ugye a *férj* szóból vezették le az *em-ber* második felét: *férj* → *ber*. Csakhogy pontosan ezt a szótövet használják a latin/indogermán nyelvek a szülés kifejezésére: *ber-bar-bor-partus*. A férfiak viszont köztudottan nem szülnék...

Sok ellentmondás végén levonhatjuk a logikus következtetést: mind a görög *en-brüo* → *embrio*, mind a magyar *emse-férj* → *ember* akadémiai származtatása téves! A mindmáig megőrzött szavunk ősi alapja a hieroglifákkal írt *eM-BE-aR* valószínűleg ó~, ill. középbirodalmi eredetű lehetett, melyet a művelt görög/római világ közvetlenül a Nílus partján szedett össze. Az *ember/férfi*

¹²⁸⁶ Van Dale: op. cit. 554.

¹²⁸⁷ Collins: *Dictionary*. Eighth Edition. Glasgow, 2006, 1205. és 988.

¹²⁸⁸ Pinkster Harm: *Latijn/Nederlands*. Amsterdam Univ, 1998, 466.

¹²⁸⁹ *TESZ* 1.760.

¹²⁹⁰ Tótfalusi: op. cit. 253.

szóra már a *men/mén* (→Indo-g. *man*) szó állt rendelkezésükre, így a születésére készülő magzat neve örökítette tovább az *ember* nevet az *embryon* közvetlen alakban.

Áttekintve a fentieket: a magyar értelmű hieroglifáknak (ismételjük a túlvilági útra készülő felavatottak neve) óbirodalmi hangzósítása mellett a késő-óbirodalmi – kora-középbirodalmi változások/egyszerűsödések hatására megjelent az *ember* hangzósítású változata is.

* * *

Tapasztalatunk szerint azért ilyen egyszerűen nem tűnnek el alapvető értelmet hordozó szavak, szavázak. Különösen akkor nem, ha akkortájt fél Európa Egyiptomba járt gabonáért, na meg egy kis műveltségért. Így bizonyára az *ember* szó is tovább élt az utódnyelvekben.

Érdeemes elgondolkodni az alábbiakon:

„empire → Related *adj*: imperial [C13 from Old French, from Latin *imperium* rule, from *imperare* to command, from *parare* to prepare].”¹²⁹¹
 ”imperator, oris. hn. [impero]

(ösk. induperator)

1) (többnyire ösk.) általán elnök. előljáró. vezető: i. histrionum, »színigazgató«, bini ii. a consul-ok.

2) hadvezér, fővezér (a ki suis auspiciis folytatja a háborút, vesd ő. dux): aliae sunt legati partes, aliae imperatoris: alter omnia agere ad praescriptum, alter libere ad summam rerum consulere debet. Kül. A) tisztelet-czím, melyet a katonák adtak a vezérnek győzelem után. B) (újk.) római császár.

imperium, ii, kn. [impero]

1) parancs, rendszabály, rendelet általán: administrare, exsequi i., teljesíteni, parere imperio, engedelmesskedni. [...]

5) birodalom, állam, küln. a római: i. hoc. Nostrium; Alexander in Asia fines imperii propagavit.

imperio, l. parancsol, rendel, meghagy.

-on, -en uralkodik, -nak, -nek parancsol, igazgat, vezérkedik.”¹²⁹²

”member *n* 1 a person who belongs to a club, political party, ect 4 another word for *penis* [from

¹²⁹¹ Collins: op. cit. 538.

¹²⁹² Finaly: op. cit. Arcanum CD.

Latin membrum limb, part]”¹²⁹³

„membrum, i, kn.

1) tag, állati testen (vö. artus); küln. a férfi nemző része és t. női szeméremtest is.

2) átv. ért. tag, az egész egy része. pl. családnak, államnak; vagy társaságnak, convictus membra mei; Achaei per civitates veluti per membra divisi sunt; így (költ.) fluctuantia membra Libyae, katonák.

3) épület, ház, lakás része, lakosztály. Dormitorium membrum.

4) küln. szakasz, rész beszédben. Mondat-tag.”¹²⁹⁴ „remember vb 1 to become aware of (something forgotten) again; [from Old French *remembrer*, from Late Latin *rememorari* to recoll to mind, from latin RE- + *memor* mindful]”¹²⁹⁵

(Az elővetett eM + *ember* a tagot, a férfi hímtagot is jelenti angolul. S bár a *remember* szó levezetését az etimológusok a latin *memor* irányába terelték, itt is az előtagok elvétele után az *ember* szó köszön vissza: Re + M + ember.)

A fenti felsorolásban mindenhol az eM-B-eR szavunk hangteste követhető.

Csakhogy értelme megváltozott. (Ki tudja, lehet, hogy a mi jelentéshasználatunk változott meg?) Mindenhol *uralkodót, birodalmat, parancsolót, hatalmasságot, fővezért* stb. jelöl.

Sejtésünk szerint a *Magreb* közismert észak-afrikai államszervezet népe és megnevezése is felfogható, mint a Mag + BeR/ReB → MaG(HaR + eM)BeR szavak összetételeként. Gondoljunk csak a *ber-ber*, vagy a mély változatában a *bar-bár* népekre és nyelvükre.¹²⁹⁶

Vagy ismerkedjünk meg Kemény Ferenc egyik, eddig agyonhallgatott levezetésével is...

„Wie bekannt, behaupten die Kathederlinguisten, dass spanisch *emperador* und französisch *empereur* aus lateinischem *imperator* herzuleiten seien, durch sogenannten gesetzmäßigen Lautwandel. Ich meine dagegen bestimmt, dass Lateinisch, Spanisch, Französisch und so weiter lauter sekundäre Sprachen sind, durch die Pidginisie-

¹²⁹³ Collins: op. cit. 1016.

¹²⁹⁴ Finaly: *A latin nyelv szótára*.

¹²⁹⁵ Collins: op. cit. 1367.

¹²⁹⁶ „barbarizmus, *barbarismus* <lat->. *barbarosz* <gör.>: nyelvi idegenszerűség, a klasszikus retorikában a → *stílus-hibák* egyike. A ~ v. idegen nyelvi elemnek átvétele, v. a megszokottól, a köznyelvitől való eltérés.” *Magyar Nagylexikon* 3. 238.

zung der magyarischen Ursprache Eurasiens entstanden; so dass der Ursprung des Grundwortschatzes sowohl des Lateinischen als auch der sogenannten romanischen Sprachen unmittelbar aus dem Magyarischen erklärt werden müsse. – Hiermit haben wir also guten Grund anzunehmen, dass spanisch *emperador* ein Kompositum ist, dessen erstes Glied, also *emper* ‚Korn‘ bedeutet. Um die Bedeutung des Zweiten Gliedes, das ist *ador*, ausfindig zu machen, müssen wir...¹²⁹⁷

Fordításunkban: ’Mint közismert, a katedrális nyelvészek a spanyol *emperador* és a francia *emperador* szavakat a latin *imperator*-ból vezetik le, a törvényszerű hangváltások segítségével. Ezzel szemben biztosan úgy vélem, hogy a latin, a spanyol, a francia stb. csupán másodlagos nyelvek, melyek a magyar-eurázsiai ősnyelv *pidginizációjából* származnak; így az alapszókincs eredetét mind a latin, mind az ún. román nyelvek esetében feltétlenül a magyarból kell származtatni. – Ezáltal jó alapunk van elfogadni, hogy a spanyol *emperador* egy szóösszetétel, melynek első tagja tehát *emper* → *mag*-ot jelent. A második tag *ador* kitalálásához meg kell...¹²⁹⁸

„Was nun französisch *empereur* anbelangt, ist dies ebenfalls ein Kompositum, dessen Vorderglied eine mundartliche Variante von magyarischem *ember* ist. Letzteres wird nämlich ininigem magyarischen Mundarten wie *ambër* gesprochen.[...] Das zweite Glied *~eur* ist mit magyarischem *őr* identisch, welches heute als Zeitwort ‚mahlen‘ und als Hauptwort ‚Wachter‘ bedeutet. Ursprünglich ist jedoch *őr* eine Variante des Hilfszeitwortes wie unter anderen auch *ár* und *ér*. [...] Hiermit kommen wir zu lateinischem *imperator*, woraus die Katheder-Linguisten sowohl spanisch *emperador* als auch französisch *empereur* durch sogenannten historischen Lautwandel ableiten wollen. (Dass lateinisch „*imperator* aus dem Verbum *imperare* abzuleiten sei, ist nämlich ein Irrtum; im Wirklichkeit bildeten die Uhr-Latiner das Verbum aus dem Substantiv, nachdem Letzteres nicht mehr ‚Kornhändler sondern ‚Herr, Herrscher‘ bedeutete.)“¹²⁹⁹

¹²⁹⁷ Kemény Ferenc: *Im Anfang war das Korn*. Körösi Csoma Sándor H. Gesellschaft, München, 1993, 108.

¹²⁹⁸ A további hosszas részletek ismertetése helyett lásd lejjebb Otrokócsi hasonló levezetését: *abar, ober*.

¹²⁹⁹ Kemény: op. cit. 110.

’Nos, ami a francia *empereur* illeti, szintén szóösszetétel, melynek első tagja egy nyelvjárási változata a magyar *ember* szónak. Ez utóbbi nevezetesen néhány magyar nyelvjárásban, mint *ambër* hangzik.[...] A második tag *~eur* a magyar *őr* szóval azonos, mely ma, mint ige *őrölni*, és mint főnév *őr*-t jelent. Eredetileg az *őr* az egyik változata a segédigéknek, úgymint az *ár* és *ér* is. [...] Ezzel megérkeztünk a latin *imperator*-hoz, amiből a katedrális-nyelvészek mind a spanyol *emperador*, mind a francia *empereur* szavakat a törvényszerű hangváltások segítségével akarják levezetni. (Hogy a latin *imperator* szó az *imperare* igéből levezetve lenne, az nevezetesen tévedés, a valóságban az őslatinok az igéket a főnevekből képezték, következésképpen ez utóbbi nem gabona kereskedőt, hanem urat, uralkodót jelentett.)’

Kemény Ferenc tolla nyomán a *mag* (Korn) fogalom *ember* jelentése kerekedik elének. Csodálatos megérzéssel jósolta meg a számára még ismeretlen hieroglif Ma-H-aR ↔ eM-Be-aR azonos-ságot. Hiszen a *mahar* → *maghar* → *mag+har* a *magyar* nép neve, egyúttal azonos – változatlan írásjelek mellett – az *ember* jelentéssel is.

Gondolatébresztésül mellékeljük a *mag*, és az ebből levezethető *mag(y)-ar* és a *mag-zat* szavaink származását is Czuczor Gergely és Fogarasi János szerint:

„MAG, (1), fn. tt. *magot* v. *magvat*. Kicsiny. *magcsa* v. *magocska* v. *magvacska*, személyragozva *magom*, *magod*, *magja*, vagy: *magvam*, *magvad*, *magva*. Egyébiránt, midőn *v*-et veszen föl, a törzs inkább *magv*. [...] – Minthogy a *magban* a növény csirája rejlik, innen átv. ért. azon nedv az állati testben, mely által az ugyanazon fajú állatok tenyésznek, szaporítják önmagukat. *Férfi mag*, azaz ilynemű nedv a férfi testében, mely által a női testben létező *mag* foganóvá, tenyészővé, gyümölcsözővé tétetik. V. ö. MAGSZAKADÁS. [...] A *mag* fölveszi az igeneves *u* képzőt is, *magu*, *magv*, honnan *magvat*, *magvak*, *magvam*, *magvad*, *magva*, *magvas*, *magvasodik*. Ily viszony van a *nedv* *nedv*, *kedv* *kedv*, *üdv* *üdv*, *odv* *odv*, *feny* *feny*, *orv* *orv*, *sér* *sér* stb. között. A *v* némely szókban *b*-re változik, mint *gom* *gomv* *gomb*, *rom* *romv* *romb*, *dom* *domv* *domb*; némelekben *p*-re, mint *ter* *terü* *terp*, *hor* *horu* *horp* (*horpasz*), *tör* *törü* *törp* (*törpe*). Az *r* végzetű gyö-

kök *j*-t is szeretnek fölvenni, mint *szeder szederj, eper eperj, or orj, mar marj*, sőt némely hangzóval végződök is, mint: *karé karéj, gané ganéj, taré taréj, paré paréj, é éj* stb. A magok ugyan különböző alakúak, mégis jobbadán vagy gömbölyűek, vagy kerekdedek vagy hengerdedek; honnan valószínű, hogy a *mag* szóban alapfogalom a gömbölyűség vagy kerekdedség, melyet részint az *m*, és *g*, részint a gömbölyű *o*-val rokon mélyebb *a* hang fejez ki, miszerént a szintén gömbölyűt jelentő *magyal mogyal, makk, magy magyaró mogy mogyoró, mony, bogy, bogyó, mancs, macsuka* szókhoz családi viszonyban áll. Különbözik tőle a *maga, magasztal* szók *mag* gyöke, melyben nem mély vagy gömbölyű, hanem nyílt *ä* hangzik, miért is ennek *s* képzője amazétól különböző, mert más magos és magas, magosít és magasít, magosan és magasan. Azonfölül a nagyot jelentő *mag*, nem veszi föl az igeneves *u* v. *v* hangot: tehát a *magas* soha sem *magvas*. [...] A latin *granum*, német *Kern, Korn* szintén azon szók osztályába látszanak tartozni, melyekben a *g-r* és *k-r* gyökhangok valami kerekdedet jelentenek.”

MAG, (2), elvont gyök, melyből *magas, magasság, magasodik, magaszt, magasztal* származékok erednek. Hangváltozattal legrokonabb hozzá az alapfogalomban megegyező *nagy*, honnan némelyek véleménye szerint *nadúr, nádor*, am. nagyúr. (vő. Nádor). Rokon továbbá a latin *magnus, magis, major, majestas*, hellén *μέγας, μέγαθος* stb. gyökei melyek a nyelvészek szerint a szanszkrit *mah* gyökben alapszanak, honnan a szanszkrit *mahat* (nagy) stb. Ezen *mag* gyök hoszszan is eléfordul: *mág*, melyből eredt *mágla*, halomra, magasra rakott valami, pl. *famágla*, és Tihany vidékén Szalában *szénamágla*. Ide tanozik a balatonmelléki *mágicsál*, azaz valamit egymásra rak, felpúpoz, pl. *a beteg feje alját felmágicsálni*, am. a vánkosokat magasra egymás fölé rakni.¹³⁰⁰

Az *ember* szó kifejezetten a férfit jelentette. A női nem egy elővetett *n* hanggal különjelzést kapott.

Magyar → Ember → férfi → uralkodó/hadvezér → birodalom

Néember → nő+ember → nőember → héberül

Ez utóbbiról a Teremtés Könyve így szól:

”És az ember így szólt: „ez immár csont az én csontjaimból és hús az én húsemből, azért neveztessek néembernek, mert az emberből vétetett, 24 →

אֵת הָעֵצִים עָצַם מִצְמוֹ וּבָשָׂר מִבָּשָׂר לָאֵת יִקְרָא אִשָּׁה
 24 כִּי מֵאִשׁ לָקַחָהּ אֵת: עַל־כֵּן יִקְרָא אִשׁ אֶת־אִבּוֹ וְאֶת־

Lábjegyzet „23 csont az én csontjaimból. Ez később népszerű kifejezés lett (XXIX,14); *néembernek*. Héberül »issa«, a férfi héberül »is«; a hasonló hangzású megnevezések a férfi és a nő szellemi azonosságára utalnak. Érdekes párhuzam, hogy a magyar nyelvben az *ember* szó a nép nyelvén férfit jelent s a *néember* a *nő-ember* összevonása.”¹³⁰¹

„néember 1416. J: 1. ’nő, asszony; 2. 1840/1885 ’megvetett nőszemély’. Összetett szó: a nő főnév é-ző változatának és az ember-nek minősítő jelzős kapcsolatából keletkezett.”¹³⁰²

Sőt! Etimológusok egyik úttörője a következőképpen gondolkodik:

„Alterum nomen fit *Ember, Homo*, cujus origo quaeratur. Vox *Ember*, posset videri prima fronte derivan ab עָבַר. (*Abar*) transiit; cujus Participium praes. In Kal est עָבַר (*Ober*) transiens, ut & mihi primum visum erat; ut sic denotaretur, quod homo in hoc statu fit tantum Viator, ac velut umbra, transiens.”¹³⁰³

Fordításunkban: ’Egy másik nevet kap az *Ember, Homo*, akinek eredete kerestetik. Az *Ember* szó hozzájárulni látszik elsősorban származtatva az עָבַר -ből (*Abar*) jön, akinek a Participium praes. (jelen idejű melléknévi igenév) a keresztnevében van עָבַר (*Ober*), *vándor*, hogy nekem az első meglátásom volt, hogy megjelölván, ezáltal a *homo* ebben a helyzetben a tetőpontnak számítható *Utazó* mégpedig például *umbra* (árnyék, alvilági), *vándor*.’ Otrokocsi Foris Ferenc az *ember* szó jelentésében tehát az *árnyékvilágbeli vándor* értelmet látja.¹³⁰⁴

Nem esik messze az ősi egyiptomi felfogástól.

¹³⁰¹ Hertz: op. cit. *Hebreica Genesis* - Berèsith II, 23/24

¹³⁰² TESZ 2.1011.

¹³⁰³ Otrokocsi: op. cit. 292.

¹³⁰⁴ Az alábbi részleteket a latinul olvasni tudó társainknak ajánljuk: „Hominem deligunt ad impediendas aggere aquas: quod neque in Latino, neque in Graeco, de voce *Homo*, &

¹³⁰⁰ Czuczor Fogarasi 4: op. cit. 18-20.

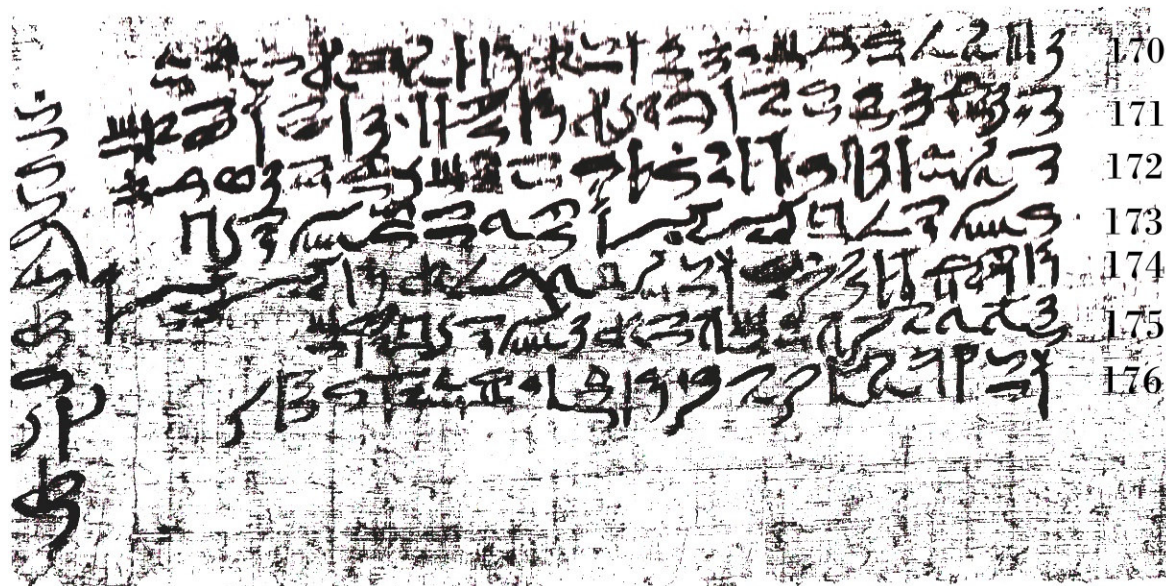
Összefoglalás¹³⁰⁵

Az ember szavunk hieroglifákkal írt hangteste azonos a magyar szó ősi hangtestével. Nyelvünk ekkora időtávlat ellenére megőrizte jelentésének mindkét, egymással szinonim változatát. Az ember szó tehát nem tűnt el nyomtalanul! A Nílus-parti népekkel érintkező népek szókincsében is megjelent, *imperator*, *member* stb. változatokban, vagy például a görög nyelvben, mint *embrió* öröklődött tovább. Megállapítottuk, hogy *ember* szavunk nem a *férj* és a *nő* szavak finnugor alapú összetétele, és nem is a görög latin *embriūn* szó származéka.

Eredete a Nílus-partjához kötődik, ez az egyik ősmagyar alapszavunk!

Fejtegetésünket Vörösmarty szavaival zárjuk (*Fóti dal*. 1842. okt. 5) Vajon ismerte-e az *ember* és a *magyar* szó közötti ősi összefüggést?

„Minden ember legyen ember
És magyar,
Akit e föld hord s egével
Betakar.”¹³⁰⁶

Papirusz III5 15. lapja 170-177

ἄνθρωπος¹³⁰⁴, ita usu venit. Deduco ergo eam, à rad. אבר *Abar*; quod in Pihel אבר, (*Ibber*) significat firmavit, roboravit. Sed jam diximus †, eandem radicem (*Abara*) significare Arabibus inter alia, etiam *probe dispositum esse.*” 292. Est igitur mihi *Ember* idem quod אבר *Ibber*, ad formam Pihel nominaliter; quod significet, viribus (à Deo acceptis) *valentem*, & *benè dispositum* ad sua opera; eodem modo ut Hebraeis אבר *Dibber*, non solum est Verbum in Pihel,

(dixit,) sed & Nomen, significans *dicionem*, vel *sermonem*. Jer.5.vers.13. Factum autem ab *Ibber*, hoc modo Ember Vocalis *I* brevis in principio, facile in E breve, mutatum est; *Dages* autem forte, (primum *b* pariens) more Chaldaeorum transiit in *n*; at vero ob euphoniā, in concursu cum *b*, etiam *n*, mutatum est in *m* ut hodie fonat, *Ember*, illo modo, quo & Latini, pro *inbuo*, *inbibo*, dicit, *inbuo*, *imbibo.*” Otrókocsi: op. cit. 293.

Tudtad-e?

Tudtad-e, hogy nyelvünk ősiségét egy angol nyelvész és irodalmár, Sir John Bowring, aki sok nyelv mellett magyarul is beszélt, emígyen jellemzett az 1830-ban megjelent "Poetry of Magyar" című verses kötetének előszavában: "A magyar nyelv messze magasan áll, magában. Egészen sajátos módon fejlődött, és szerkezetének kialakulása olyan időkre nyúlik vissza, amikor a legtöbb európai nyelv még nem is létezett. Önmagában, következetesen és szilárdan fejlődött nyelv, amelyben logika van, sőt matézis, erő, a hangzatok minden hajlékonyságával és alakíthatóságával.

E nyelv a nemzeti önállóság, a szellemi függetlenség legrégebb és legfényesebb emléke... A magyar nyelv eredetisége még ennél is csodálatosabb tünemény! Aki megfejti, isteni titkot boncolgat, annak is az első tételét:..."?

Tudtad-e, hogy a magyar nyelv tömörítő hatása szinte egyedülálló? Hogy hihetetlenül gazdag, képalkotó képessége van szavainknak, hogy "tárgyas ragozásával, harminchat mozzanatos, negyvenhat gyakorító, sok-sok kezdő, műveltető, ható igékkel, főleg pedig igekötőink előre és hátravetésivel, amivel a cselekvés és az idő boszorkányos árnyalatait és mozzanatait jelölhetjük. Ilyen bravúrra a világ egyetlen más nyelve nem képes!"

Példa a "néz" ige módozataira: néz, nézeget, nézelődik, nézőben, nézve, nézvést, nézetlen, nézhetetlen, néztében, nézetében, stb.

Tudtad-e, hogy míg a nagy nyugati világnyelvek legjobb esetben is csak 7 magánhangzót ismernek (az olasz például csak 5-t), addig a magyar nyelv 14 magánhangzót ismer és használ: a-á, e-é, i-í, o-ó, ö-ő, u-ú, ü-ű?

Tudtad-e, hogy a nyelvek összehasonlításában mint a legdallamosabb az első helyen álló olasz és a második helyen álló görög után a magyar következik?

Ezt nem kisebb nyelvtudós, mint Giuseppe Mezzofanti bíboros állította (1774-1849), aki 58 nyelv-

ven írt és 103 nyelven beszélt. Ő maga mondta, Ludwig August Frankl költőnek: "Tudja, melyik nyelvet tartom az olasz és görög után minden más nyelv előtt leginkább dallamosnak és a verselés szempontjából a leginkább fejlődésre képesnek? A magyart. Ügyeljen, mert egy feltündöklő költői lángész még igazolni fogja nézetemet. A magyarok, úgy látszik, még nem is tudják, micsoda kincs lakozik nyelvükben..."

Valóban nem tudják, vagy csak kevesen! Hiszen akkor nem sietnének olyan gyorsasággal átvenni az angolszász szavakat, miközben mindennapi nyelvhasználatukban fájdalmasan hagyják zsugorodni gazdag szókincsünket, helyet adva a slengnek, az új zsargon kifejezéseknek.

Tudtad-e, hogy magyar családnevek, földrajzi nevek ezerszám fordulnak elő a világ különböző helyein? A nemrégiben elhunyt Dr. Vámos-Tóth Bátonak és munkatársai gyűjtésének köszönhetően az azonosított magyar szavak gyűjteménye egy új tudományágat képvisel, amelyet TAMANA névvel jelölnek. Eszerint mintegy hatezer eredeti magyar név és névszerkezet fordul elő szerte az egész világon. Csak egy példa: „Magyar családnevünk, helységnév Indiában, egy dombvonulat elnevezése Irakban és Libanonban, továbbá hét földrajzi helyet jelöl Máltán, települést Tuniszban, Burkina Fasoban, a Fülöp szigeteken, egy város neve Indiában, településnév a Kaukázusban és az udmurtoknál, ezen utóbbiaknál éppenséggel az "Almás", "Káldi", "Kocsis", és "Vajas" települések szomszédságában.”

Való tény, hogy bizonyos szavak azonos módon előfordulnak különböző nyelvekben, de itt nem erről van szó csupán, hanem a feltűnően nagy számú előfordulásban.

IRODALOM

Kiss Dénes: ŐS-nyelv nyelv-Ős, Antológia Kiadó Lakitelek 1993.

Cúth János: A magyarságtudat kézikönyve 1999.